

Thea Beckman

Column van de schrijfster | Een klein meisje met een grote droom | Historisch gepluis en puinruimen | *Kruistocht in spijkerbroek*: een onverbiddelijke bestseller | Dezelfde god? De stoere meisjes van Thea Beckman | Een neger met dikke lippen: het 'schandaal' van Frieswijk

column

Wie weet

Negen

UUR IN DE

OCHTEND: stilte daalt over het huis. De mannen zijn naar hun werk, de kinderen naar school. Boris het hondje brengt Marianne weg, wacht stoeiend tot de schooldeuren opengaan en kijkt zijn vrouwtje dan hunkerend na. Ik alleen ben achtergebleven om mijn eigen taken te vervullen – en dat ga ik nu eens fijn doen.

Eerst storm ik met de stofzuiger door de kamer, sta leveranciers te woord, was bordjes af – het gaat een beetje roets, roets, want de rust in huis wil ik graag benutten door lettertjes op papier te tikken, weer uit te krassen, opnieuw te tikken, daarna weg te gooien, nog eens te beginnen. Wie weet schrijf ik ooit nog eens een meesterwerk...

Tien uur. De kap vliegt van de schrijfmachine, het eerste maagdelijke blaadje gaat erin: tot twaalf uur zal niemand mij storen.

Geklop op de achterdeur: dat is Boris, die voor de zoveelste maal teleurgesteld naar huis terugkeert nu hij niet waardig werd bevonden het lager onderwijs te volgen. Een frisse wind komt met hem de kamer binnen en doet een poes ontwaken: Nozem. Om onnaspeurlijke

Inhoud

- 2 Column van Thea Beckman
- 4 Een klein meisje met een grote droom
- 6 Van huismoeder tot schrijfster
- 8 Thea Beckman aan het werk
- 10 *Kruistocht in spijkerbroek:*
een onverbiddelijke bestseller
- 12 Thea Beckman verliefd op
Bertrand du Guesclin
- 14 Overleven in een bezette stad
- 16 Dezelfde god?
- 18 De pittige meisjes van Thea Beckman
- 20 Vrouwen aan de macht
- 22 Thea Beckman en Kampen
- 24 Thea kiest het ruime sop
- 26 Negers met dikke lippen:
het 'schandaal' van Frieswijk
- 28 Andere schrijvers over Thea Beckman
- 30 De boeken van Thea Beckman bij Lemniscaat

schrijf ik nog eens een meesterwerk

redenen is zij verliefd op het hondje. Ze staat op, geeft Boris een kopje en dan krijgt ze opeens een peinzende blik in de ogen. Boris ruikt naar Buiten! Ze snelt naar de achterdeur en begint te schreeuwen. Met een krijsende kat in de buurt kan ik niet werken, dus spring ik wéér op en laat haar uit. En nú aan het werk!

Nozem vindt het toch te koud buiten en wil weer naar binnen. 'Wacht maar even, hoor!'

Maar nu wil Pluis de tuin in, en voor twee katten opstaan is te doen. Deurtje open, Nozem

binnen, Pluis buiten. Tien minuten later: deurtje open, Pluis naar binnen, Mimi naar buiten. Twintig minuten later...

'Zeg eens, ik ben geen portier!'

De dieren dachten van wel. Ik zou natuurlijk een kattenluikje kunnen zagen (nóg een tochtgat) of een deurknop op poezenhoogte laten aanbrengen en ze daarna het kunstje van deurtje open, deurtje dicht bijbrengen. Deurtje open zou ze wel te leren zijn, maar de poes die de moeite neemt een deur achter zich te sluiten... dat doen kinderen nog niet eens!

Toch kun je dieren veel leren. Ons drietal kan mooi zitten, pootjes geven (afgekeken van het hondje) terwijl Boris – jaloers op de katten – uit zichzelf kopjes is gaan geven. Van dat spelletje kan ik nooit genoeg krijgen. Vooral Pluis is royaal met vriendelijkheidjes. Wanneer ik haar binnenlaat krijg ik zonder meer een kopje, bij wijze van dankjewel. Vraag ik erom, dan kan ik ook een pootje krijgen. Vraag ik nogmaals om een

pootje, dan kan ik een mep krijgen, want zo ver reikt haar dankbaarheid ook weer niet. Een footje voor de portier? Akkoord. Maar niet haar hele maandsalaris!

Op dat moment komt Marian thuis. 'Gaan we eten?'

Ze werpt een blik op de schrijfmachine en de drie getypte regels.

'Ben je goed opgeschoten vandaag?'

Ik zucht. Nee, ik ben helemaal niet opgeschoten, ik heb de hele ochtend portiersdiensten verricht, met poezen gespeeld en me zitten afvragen wat er in die dierenbreintjes omgaat. Van 't gehoopte meesterwerk is nog steeds niets terechtgekomen.

Als ik de ganse beestenbende de deur uit zet, ze nooit meer binnenlaat – zou ik dan eindelijk eens iets goeds produceren? Misschien. Maar om de waarheid te zeggen: zóveel is dat hele meesterwerk me niet waard.

Woensdag 31 mei 1967

EEN KLEIN MEISJE MET EEN GROTE DROOM

DE JEUGD VAN THEA BECKMAN

Thea Beckman werd op 23 juli 1923 geboren in Rotterdam als Theodora Petie (met als roepnaam Doortje, later werd dit Dora). Het gezin verhuisde vaak: 'Ik heb overal in Rotterdam gewoond, behalve in Kralingen. Mijn moeder verhuisde graag.'

Van het vooroorlogse Rotterdam herinnerde ze zich: 'Schitterende stad. Ik wou dat ze het niet gebombardeerd hadden. De binnenhavens waren zo mooi. Toentertijd had je veel binnenvaart, dus die kades stonden altijd tjokvol met balen, kisten en vaten. Als je daar liep, dan waren ze altijd iets aan het uithijzen of ophijsen en dan moest je er met een wijde boog omheen, want er schoot wel eens iets uit die takel. Daar zat van alles: winkel-tjes, pakhuisjes en kleine zakenmensen, timmerman-tjes en schilderbaasjes, echt dat kleinschalige – dat was verschrikkelijk bedrijvig allemaal. Ik vond 't zo schitterend altijd, heel schilderachtig.'

1946. Dirk en Thea Beckman op de motor over de Wilhelminabrug in Rotterdam

POPPE EN JONGENSBOEKEN

Thea Beckman was enig kind. Ze kon zichzelf uitstekend vermaken: 'Ik werd nogal verwend met speelgoed. Ik kon geweldig goed spelen en fantaseren.' Naar eigen zeggen kreeg ze een moderne opvoeding: 'Als ik dat wilde, kreeg ik evengoed een hijskraan voor mijn verjaardag als een pop.'

Toch waren die poppen niet haar favoriete speelgoed. 'Alle jongetjes en meisjes van een jaar of zeven, acht willen vaders en moedertje spelen. Nou, daar vond ik dus niets aan. Ik wilde liever spannende dingen spelen, van de *good guys* en de *bad guys*. Dus als er kinderen bij mij kwamen spelen, had ik altijd ruzie. Dan bonjourde ik ze de deur uit en kon ik weer lekker mijn eigen gang gaan.'

Maar Thea was niet echt alleen: haar liefde voor katten begon al in haar kindertijd. Toen ze drie jaar was, namen haar ouders een zwart-witte poes in huis. 'Dat was mijn broertje en zusje. We zijn samen opgegroeid en sinds die tijd moet ik altijd poezen om me heen hebben.'

Ze las veel als kind, van Karl May, *Pietje Bell* en *Niels Holgersson* tot de *Pickwick Papers*. 'Ik las altijd jongensboeken, omdat daar tenminste wat in gebeurde. Meisjesboeken waren in die tijd zo tuttig! De hoofdpersoon was ziek en raakte achter op school. Dan ging ze een poosje naar oma om aan te sterken... Oersaai. Maar jongensboeken gingen over zeeroevers en smokkelaars. Het ergerde me vaak wel als er helemaal geen meisje in voorkwam.'

Theodora, acht jaar oud

liever spannende dingen dan vaders en moeders

GEEN TIJD VOOR DROMEN

'Ik wilde altijd iets bijzonders worden. Ik dacht: ik moet iets worden waarin ik goed ben. Waarin ben ik goed? Taal. Opstellen, schrijven, fantaseren. Altijd met de neus in de boeken. Dus besloot ik schrijfster te worden en daarvan liet ik me niet meer afbrengen.'

Er kwam in eerste instantie niet veel terecht van Thea's toekomstdromen: tijdens de crisisjaren raakte haar vader, die als kantoorbediende bij de Holland Amerika Lijn werkte, zijn baan kwijt. Thea was toen elf jaar. In het begin kreeg haar vader nog een overbruggingsalaris, maar daarna moest het gezin zien rond te komen van het 'Maatschappelijk Hulpbetoon', een bedrag van veertien gulden per week. Thea wilde na de lagere school naar de hbs, maar haar vader vond dat ze beter een vak kon leren waarmee ze haar brood kon verdienen. Bovendien was ze een meisje. 'Ik was een meisje en meisjes gaan trouwen, dus die hebben meer aan kousen breien en kinderkleertjes maken. Zo bekeken de mensen in die tijd dat. Dus hij vond het nou niet direct nodig dat ik hard ging studeren. Ach ja, de tijd was er ook niet naar. Mijn vader had wel weer werk, maar dat werd slecht betaald. Als ik er ook bij ging werken, kregen we het weer een beetje makkelijker.'

OP KANTOOR

Zo kwam Thea (toen nog Dora) op de Industrieschool terecht, het lager beroepsonderwijs, waar ze werd opgeleid tot naaister. Ze vond er niets aan en 'kon nog geen naadje recht stikken'. 'Ik was de stomste van de klas, terwijl ik op de lagere school altijd de beste van de klas was geweest. Dat vond m'n moeder heel erg: haar dochter moest iets bijzonders zijn, ik was de enige. Ik heb een heleboel stennis gemaakt en ten slotte werd ik weggestuurd, ze moesten me niet meer.'

1930. De Kruiskade in Rotterdam

Uiteindelijk mocht ze naar het ulo, waar ze een soort kantooropleiding kreeg: talen, typen, handelskennis en wiskunde. Daarna hoopte ze alsnog naar de middelbare school te gaan. Maar het gezin had wat extra geld hard nodig. 'Dus ik ben maar naar kantoor gegaan. Ik heb de hele oorlog door, zo goed en zo kwaad als dat ging, op kantoor gezeten. Niet altijd op hetzelfde kantoor... Er werd er wel eens een in elkaar gebombardeerd, en dan moest je een ander baantje zoeken. 't Stelde allemaal niet zoveel voor: ik had geen ervaring natuurlijk.'

Van huismoeder tot schrijfster

Trouwen en kinderen krijgen: Thea's vader kreeg nog gelijk ook. Tijdens de oorlogsjaren leerde Thea haar man Dick Beckmann kennen (voluit: Dirk Hendrik Beckmann).

Hij was aannemer en ze leerden elkaar kennen doordat hij het kantoor onderhield waar Thea werkte. Ze was 'zwaar verliefd'. Tijdens de oorlog werd hij opgepakt tijdens een razia en in Duitsland te werk gesteld. Na zijn terugkeer in 1945 trouwden Thea en Dick zo snel mogelijk.

Thea ruilde met genoeg haar meisjesnaam in voor de achternaam van haar man: ze was klein van stuk (1 meter 50) en dat zorgde voor een ongelukkige combinatie met haar meisjesnaam Petie. 'Je kunt je voorstellen hoe dat vroeger ging als ik ergens werd voorgesteld: "Petie? O, dat is Frans en dat betekent klein, en dat past zo goed bij u," en dan werd ik geacht daarbij te grinniken, maar als je dat duizend keer gehoord hebt, dan baal je ervan. Dus toen ik getrouwd was, dacht ik: weg met die naam! Voortaan ben ik Beckmann.' Toen ze een jaar getrouwd waren, verhuisden Dick en Thea Beckmann naar een oud huis in Utrecht. Dick

kon daar een baan krijgen bij Limeta, een automatenfabriek. Ze kregen drie kinderen: twee zoons en een dochter. In 1958 verhuisde het gezin naar een grotere woning in Bunnik.

TOCH NOG NAAR SCHOOL

Thea's oude droom om verder te leren bleef kriebelen. 'Het heeft me altijd dwarsgezeten dat ik als meisje de kans niet heb gekregen om te studeren. Maar je krijgt kindertjes en je denkt: nu is het te laat, nu kan het niet meer. Toen mijn kinderen groot waren, dacht ik, waarom eigenlijk niet?' Eerst ging ze vier jaar naar de avondschool. Ze vond het heerlijk. Daarna studeerde ze sociale psychologie in Utrecht. 'Ik was altijd een van de

oudste studenten. Meestal was ik ouder dan mijn docenten, maar daar trok ik me niets van aan.'

In 1981 studeerde Thea op 58-jarige leeftijd af met een scriptie over de invloed van kinderboeken, die minder groot bleek te zijn dan ze had gedacht. Wel ontdekte ze dat boeken waarin assertieve meisjes optreden, een beetje invloed hebben op meisjes.

Intussen was ook het verlangen om te schrijven gebleven. 'Ik was een jaar of vijftig toen ik ernst ging maken met de schrijverij. Maar ik kende het vak nog niet, en mijzelf kende ik evenmin. Ik deed van alles door elkaar: lange verhalen, korte verhalen, journalistiek.'

BECKMANN WORDT BECKMAN

Thea publiceerde haar teksten bij wie ze maar hebben wilde. 'Ik was helemaal niet selectief op dat moment. Soms kwam het terug en soms kwam 't niet terug, en dan kwam er geld in plaats daarvan. Ik had nergens enig benul van. Ik snapte niet waarom de ene keer iets wel geaccepteerd werd en de andere keer niet. Ach ja, m'n voorople-

ding was te gering.'

In 1957 verschenen haar eerste twee boeken: *Anjers voor Adèle*, een roman voor volwassenen, en *De avonturen van Tim en Holderdebol*, een kinderboek.

Op aandringen van haar uitgever schraptte Thea de extra 'n' uit haar achternaam: men vond dat het te Duits klonk. 'Mijn eerste uitgever zei: dat is vreselijk Duits, ik raak het aan de straatstenen niet kwijt met een dubbele n, dus laten we die ene n er maar af halen. Nou, ik vond het allang best dat-ie mijn boek wou uitgeven, dus ik zei: "Ga je gang maar." En dan kun je hem er later nooit meer aan plakken.' Vanaf dat moment verschenen haar boeken onder de naam Beckman.

Eigenlijk leerde ze het vak door het schrijven voor het kindertijdschrift *Kris Kras*. Ze had de redactie een verhaal toegestuurd en kreeg te horen dat het alleen geplaatst zou worden als de omvang tot een derde teruggebracht zou worden. 'En ik maar schrappen, schrappen, schrappen. Alles wat gemist kon worden, ging eruit, tot je een heel bondig verhaal overhield. Toen begon ik er notie van te krijgen.'

TWEE DAGTAKEN

Er braken drukke jaren aan, waarin Thea elke ochtend al om zes uur naast haar bed stond. 'Als ik niet achter mijn schrijftafel zit, hol ik naar colleges. Schrijven en studeren, het zijn eigenlijk twee volledige dagtaken. Daarnaast het huishouden... Ik lig er niet wakker van als bij mij alles niet zo in orde is, een beetje stof en een uitpuilende wasmand en zo. Als ik daar nog aan moest denken ook...'

Hoewel haar man haar steunde, is uit interviews op te maken dat Beckmans vrienden en kennissen haar ambities niet altijd begrepen. 'Als je op de een of andere manier een belangstelling hebt die een andere kant uit gaat dan je omgeving, is dat een beetje bedreigend. Je kunt over een heleboel meepraten waarbij de anderen met een mond vol tanden staan. Je zoekt ook andere mensen op, met wie je over dat soort dingen kan praten. Dus je komt buiten de kring te staan. Dat is heel eenzaam gevoel.'

UITGEVERIJ LEMNISCAAT

Toen het tijdschrift *Kris Kras* in 1966 werd opgeheven, kwam Thea Beckman bij uitgeverij Lemniscaat terecht. In 1970 verscheen daar met *Met Korilu de griemel rond* (later heruitgegeven onder de titel *Zwerftocht met Korilu*), waarvoor ze een Zilveren Griffel kreeg. Haar grote doorbraak kwam in 1973 met de historische jeugdroman *Kruisocht in spijkerbroek*. Dit boek zette de toon voor haar carrière als schrijfster van historische jeugdboeken.

1945. Tijdens het maken van de trouwfoto stond Thea op een krukje.
Vandaar dat ze er hier niet zo klein uitziet!

Thea met Jerry

Historisch gepluís en puínruímen

THEA BECKMAN AAN HET WERK

Thea Beckman

Thea Beckman deed veel research voordat ze aan een boek begon. Op ieder nieuw project bereidde ze zich voor door zo veel mogelijk over de gekozen periode, thema's en locaties te lezen en te achterhalen in archieven.

Ze vond het heel belangrijk dat alles historisch juist was: van het klimaat tot de gewoonten en gebruiken van de mensen. Voor ze haar trilogie over de Honderdjarige Oorlog schreef – *Geef me de ruimte!* (1976), *Triomf van de verschroeide aarde* (1977) en *Het rad van fortuin* (1979) – verdiepte ze zich een jaar lang in het tijdvak waarin de boeken spelen. 'Ik liet stapels boeken uit Frankrijk komen. Dan kwamen er een stuk of vijf boeken met een briefje erbij: "Binnen drie weken terug." Maar ze waren allemaal in deftig Frans, en daar had ik drie maanden voor nodig.' Voor specialistische informatie wendde Thea zich tot deskundigen. Voor *Het geheim van Rotterdam* (1990) bijvoorbeeld had ze voor de alchemistische praktijken van de personages specifieke kennis van planten en kruiden nodig. Bovendien bezocht Beckman bijna alle plaatsen waarover ze schreef, zodat ze plekken tot in de details kon beschrijven.

FICTIEVE PERSONAGES

Toch zijn haar historische jeugdromans niet alleen op feiten gebaseerd: open plekken vulde Beckman in met haar eigen fantasie. Over de Kinderkruistochten was bijvoorbeeld erg weinig bekend. Over de jeugd van schilder Hendrick Avercamp, over wie Beckman *De Stomme van Kampen* (1992) schreef, was ook nauwelijks informatie te achterhalen. Hier verzoon Beckman zelf gebeurtenis-

dat heeft niets met geschiedvervalsing te maken

De muziek van Brahms klonk op de achtergrond tijdens het schrijven van *Kruistocht in een spijkerbroek*

sen. 'Ik ga in mijn historische romans uit van de feiten, daar kun je gewoon niet omheen, maar over interpretatie van die feiten valt te twisten. Ik geef er mijn interpretatie aan, en dat heeft niets met geschiedvervalsing te maken. Een waardevrije geschiedbeoefening is een fabeltje, die bestaat niet. Je wordt gedwongen tot een keuze.'

Beckman schreef het liefst over fictieve hoofdfiguren: 'Met alleen historische figuren loop je snel vast, omdat hun levensloop van het begin tot het einde vastligt. Daarom denk ik mijn hoofdpersonen er zelf bij. De historische feiten bouw ik om hen heen. Binnen de feitelijke lijnen kan ik de fantasiefiguren alles laten doen. Hun vrijheid van bewegen is groot, maar moet binnen het verhaal en de tijd waarin het zich afspeelt geloofwaardig blijven.'

ALLES OP DE TYPEMACHINE

Beckman werkte met vijfjarenplannen: lang voordat ze aan een boek begon, wist ze al precies waarover het zou gaan. Haar planning voor het schrijven zelf was minder strak. 'Ik zet de personages neer in het eerste hoofdstuk en ik heb het verhaal wel vaag in mijn hoofd, maar in het tweede hoofdstuk moet het dan gebeuren. Het boek moet zichzelf gaan schrijven. Er moeten allerlei relaties ontstaan en de personages moeten hun eigen weg gaan. Dat is eigenlijk vreselijk. Het verhaal wordt heel anders dan ik het gedacht had. De figuren maken er een puinhoop van. Het wordt een rommeltje. Dat noem ik dan maar de puinfase van mijn boek.'

Daarna moet ik uiteraard puin gaan ruimen. En dat wordt de tweede fase. Meestal ga ik er dan nog zo kritisch tegenaan dat het pas de derde versie is die naar de uitgever kan. Als je weet dat die uitgever een zeer kritisch man is (gelukkig!) en ook weer op alle slakken zout legt, dan begrijp ik je dat ik dan nog niet klaar ben...'

Aan een computer is ze nooit begonnen: haar vuistdikke romans zijn allemaal geschreven op een ouderwetse Brother-type-machine waarvan ze geen afstand wilde doen.

EERST DE MUZIEK

In Thea Beckmans werkkamer in Bunnik stond een stereo-installatie: 'Ik schrijf elk boek met een bepaalde soort muziek. Voordat ik begin te schrijven zoek ik eerst de muziek uit, en dan pas kan ik echt beginnen. Ik kan zo'n uitgekozen plaat eindeloos draaien. Zo heb ik bijvoorbeeld *Kruistocht in spijkerboek* met Brahms op de achtergrond geschreven. Op de een of andere manier sprak die muziek me erg aan, hij bracht de juiste sfeer die ik in het boek wilde hebben, en wanneer dat dan een beetje lukt gaat het schrijven een stuk gemakkelijker.'

Zo heeft Verdi gediend als muziek voor *Geef me de ruimte*, en *Mijn vader woont in Brazilië* heb ik geschreven met Beethoven, muziek die een beetje het opstandige van dat boek aangeeft.' Tijdens het schrijven van *Vrijgevochten* luisterde ze vooral naar de derde symfonie van Saint-Saëns. 'Die kwam er prachtig bij, het "Deutsches Requiem" van Brahms ook trouwens. Muziek is echt noodzakelijk bij mijn werk.'

En als ze vastzat met een verhaal, ging ze met de hond wandelen: 'Dan zien de mensen een vrouw tegen haar dove hond aan kletsen en kijken ze wel eens raar. Maar het helpt wel: er schiet me altijd wel iets te binnen.' Zo kreeg ze tijdens het schrijven van *Het Gulden Vlies van Thule* de inval dat Shasita een van de andere personages redt bij een schipbreuk. 'Tijdens het schrijven denk ik dan: jasses, ik kan helemaal geen schipbreuk gebruiken, want die houdt vreselijk op. En achteraf blijkt dat de schipbreuk het verhaal juist bespoedigt. Veel gebeurt onbewust.'

KRUISTOCHT IN

Een onverbidelijke bestseller

E

n dit,' zei dokter Simiak, 'is de materie-transmitter.' Met dit zinnetje begint *Kruistocht in spijkerbroek*, het eerste historische jeugdboek van Thea Beckman. In dit boek komt de vijftienjarige Dolf via een tijdmachine per ongeluk midden in de Kinderkruistocht in het jaar 1212 terecht. Opgezweept door de herdersjongen Nicolaas zijn achtduizend kinderen vanuit Duitsland op weg naar Jeruzalem om de stad te bevrijden van de Saracenen. Dolf ontpopt zich met zijn twintigste-eeuwse kennis, organisatietalent en verantwoordelijkheidsgevoel al snel tot leider van de Kinderkruistocht, als hij ziet hoeveel kinderen omkomen tijdens de gevaarlijke reis. Het verhaal is niet alleen maar spannend: via Dolf wordt de lezer geconfronteerd met de verschillen tussen het leven van vroeger en dat van nu en de voor- en nadelen ervan.

EEN GRIFFEL-GEHEIM

Be[👑]rd
met de
Gouden
Griffel
1974

Kruistocht in spijkerbroek was Beckmans grote doorbraak. Het boek werd bekroond met de Gouden Griffel in 1974. In de jaren zeventig was er nog geen landelijke Griffeljury. Er waren zeven regionale

jury's, waarin onder anderen een kinderboekenschrijver, een leraar, een ouder en een leerkracht zaten. Thea Beckman zat zelf zo'n regionale Griffeljury in het jaar dat *Kruistocht in spijkerbroek* meedong naar de Gouden Griffel – een lastige situatie. Dat vond ze zelf ook: 'Als erover gestemd wordt, doe ik niet mee. De beoordeling laat ik helemaal aan anderen over.'

Schrijver Jacques Vriens, die als leerkracht ook in de jury zat, herinnert zich: 'Elke maand kwamen we bij elkaar om boeken te bespreken. Toen we *Kruistocht in spijkerbroek* moesten bespreken, viel er een stilte. Dat was natuurlijk lastig waar de auteur zelf bij zat. Toen ik zei dat ik het wel wilde doen,

wilde Thea opstaan en weggaan om ons rustig te laten praten. Ik vroeg: 'Kun je tegen kritiek?' 'Ja,' zei ze. Dus vertelde ik wat ik van het boek vond. Ik was heel positief, alleen het gegeven van die tijdmachine vond ik niet zo origineel. Aan de andere kant vond ik Dolf die met zijn twintigste-eeuwse kennis allerlei problemen kan oplossen, slim gevonden. Toen de andere juryleden wilden vertellen wat zij van het boek vonden, wilde Thea alsnog weggaan, maar zij zeiden: 'Blijf zitten. Wij vonden het ook heel goed.' En dus kwam *Kruistocht in spijkerbroek* op een lijst met kanshebbers voor de Griffels terecht. 'Uiteindelijk moesten we beslissen welk boek wij zouden voordragen voor de Gouden Griffel. En we kwamen allemaal op *Kruistocht in spijkerbroek* uit.'

Jacques Vriens ging namens de regionale jury naar de landelijke vergadering van de Griffeljury in Utrecht, waar besloten zou worden welk boek de Gouden Griffel kreeg. Toen er uiteindelijk werd gestemd, kwam *Kruistocht in spijkerbroek* als winnaar naar voren. Jacques Vriens: 'De CPNB zou de win-

SPIJKERBROEK

naars later inlichten. Maar toen iedereen op een gegeven moment koffie ging drinken, trok ik me terug. Toen heb ik stiekem Thea gebeld. Dat mocht eigenlijk helemaal niet, maar ik vond het veel te leuk om het vast te vertellen. Ze was er ontzettend blij mee!

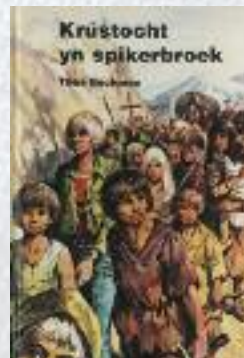
WERELDREIS IN SPIJKERBROEK

Na de Gouden Griffel volgde er nog een prijs: in 1976 werd *Kruistocht in spijkerbroek* bekroond met de Prix de la Divulgation Historique, de Europese prijs voor het beste historische jeugdboek. Ook in het buitenland was het boek een succes. Er verschenen vertalingen in het Engels, Spaans, Duits, Hongaars, Deens, IJslands, Fins, Japans, Fries, Bulgaars, Russisch en Zuid-Afrikaans.

In 2006 werd er een speelfilm van het boek gemaakt, onder regie van Ben Sombogaart. De titel werd *Crusade in Jeans* en de film was Engels gesproken, zodat hij toegankelijk zou zijn voor kijkers over de hele wereld. De opnames werden gemaakt in Nederland, België, Duitsland, Luxemburg, Hongarije en Kroatië. De film werd bekroond met een Gouden Kalf voor Beste Film en voor Beste Montage. Ook kreeg de film de status van Platina Film toen de verfilming meer dan 400.000 mensen trok. Na de verfilming werd er ook nog een musical van *Kruistocht in spijkerbroek* gemaakt. En er verscheen zelfs een speciaal *Crusade in Jeans*-computerspel.

HET SUCCES DUURT VOORT

Nog altijd wordt het boek veel gelezen. In 2004, dertig jaar na de Gouden Griffel, werd *Kruistocht in spijkerbroek* genomineerd voor de Griffel der Griffels, een prijs vanwege het vijftigjarig bestaan van de Griffels. De prijs werd gewonnen door Tonke Dragt met *De brief voor de koning*, een verhaal dat ook in de riddertijd speelt. Inmiddels zijn er van de Nederlandse *Kruistocht in spijkerbroek* 84 drukken verschenen en ruim 650.000 exemplaren verkocht.

Tweehonderd vijftig pond botten en spieren,
Het gezicht van een duivel, het hart van een held,
De man van de mooiste vrouw van Bretagne,
De vriend van drie vorsten al heeft hij geen geld.
De schrik van de vijand, de troost van de armen,
Het zwaard van de wrake, de bijl van de boer,
Dat is ridder Bertrand du Guesclin,
Notre Dame, Du Guesclin!
(Uit: *Het rad van fortuin*)

Thea Beckman verliefd op Bertrand du Guesclin

EÉN BOEK NIET GENOEG

In *Geef me de ruimte!* vlucht Marije Wartelsdochter verkleed als jongen weg uit Brugge wanneer haar vader haar wil uithuwelijken aan een jongen die haar niet aanstaat. Na een tijdje ontmoet ze Berton de Fleur, een trouvère. Zo begint een leven van reizen, zingen en muziek maken in het middeleeuwse Frankrijk, waar de Honderdjarige Oorlog woedt.

Beckman deed een 'waaninnige voorstudie' voor deze boeken: een jaar lang verdiepte ze zich in de Honderdjarige Oorlog. Ze concludeerde al snel dat ze aan één boek niet genoeg zou hebben en dus verschenen er nog twee delen, *Triomf van de verschroeiende aarde* en *Het rad van fortuin*, waarin de pleegkinderen van de trouvères, Matthis Cuvelier en Kleine Robert, een hoofdrol spelen.

DE ECHTE HELD

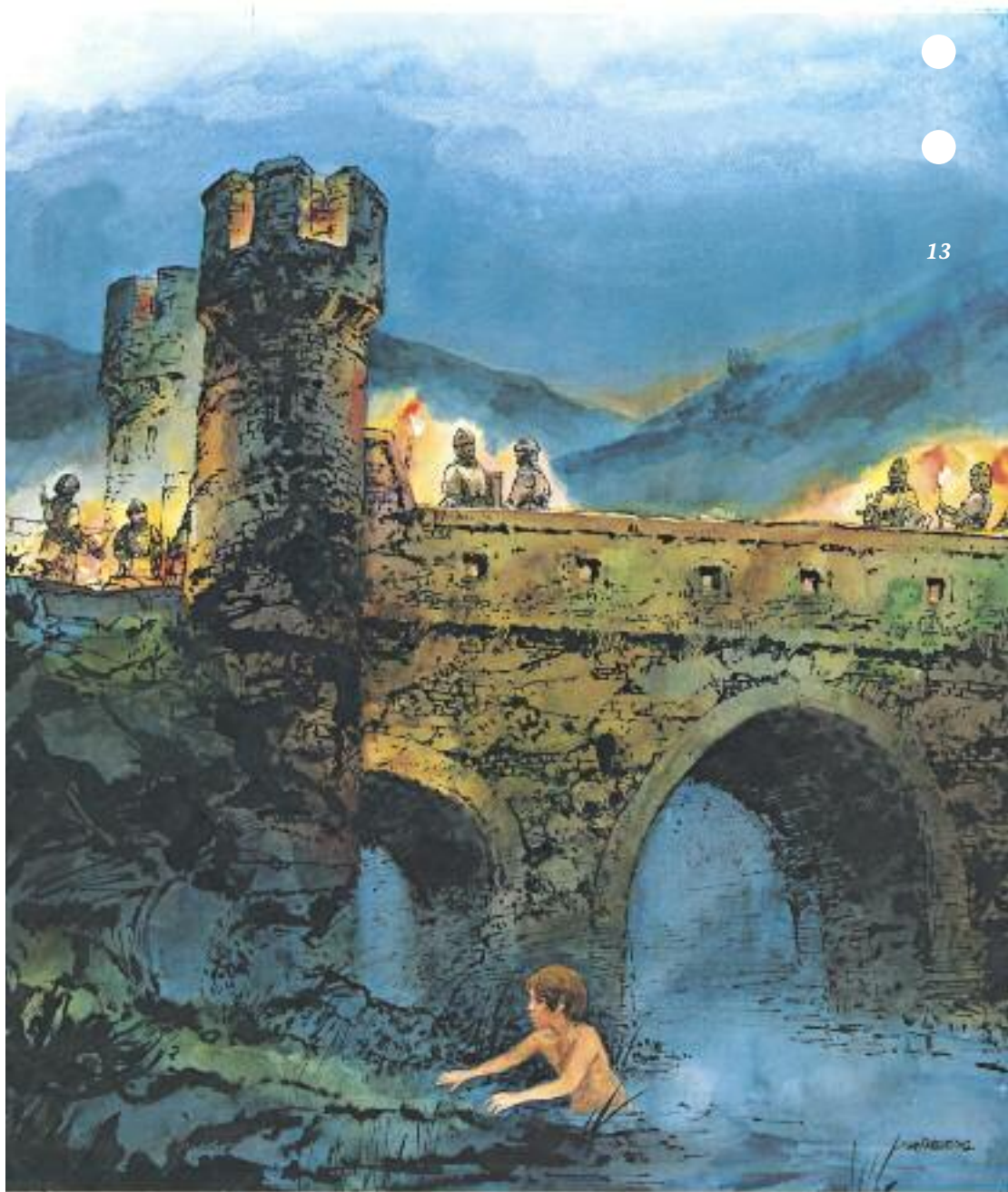
Toch draait de trilogie uiteindelijk niet om de avonturen van de trouvères en hun pleegkinderen. De echte held van de trilogie is Bertrand du Guesclin, een ongeletterde boer en partizanenleider die het dankzij zijn grote intelligentie en strategisch inzicht scoopt tot ridder, legeraanvoerder en hertog. Beckman zei hierover in een interview: 'Eerst zag ik Du Guesclin als romanfiguur helemaal niet zo zitten; hij was mij te veel een oorlogszuchtige krijgsheld en daar heb ik een hekel aan. Maar ik werd op hem opmerkzaam gemaakt door een boek van een Franse professor over de slag bij Poitiers. Du Guesclin wordt in dat boek, dat verscheen in 1937, bijna minachtend behandeld. Er wordt bijvoorbeeld over hem gezegd dat hij juist niet won door geweld, door krijgsverrichtingen, maar vooral door onderhandelingen. Ja, toen ik dát las was mijn interesse gewekt en wilde ik meer van hem weten.'

Hoewel in Beckmans oeuvre vooral meisjes een glansrol spelen, heeft ze voor Bertrand

du Guesclin een uitzondering gemaakt – wellicht omdat hij, net als zij, wist op te klimmen tot een positie die niet vanzelfsprekend voor hem was weggelegd. Marie-Claire, de onafhankelijke hoofdpersoon uit *Geef me de ruimte!*, is in elk geval in staat om Du Guesclin op waarde te schatten, ondanks zijn lage komaf en lelijke uiterlijk:

‘Dus zó ziet Tristan er in werkelijkheid uit,’ denkt Marie-Claire verwonderd. ‘Lelijk als een aap, sterk als een beer, onbehouwen, ruw. Het paard dat hij berijdt is niet wit, het is een bruingle knol die hij heeft gestolen van de Engelsen. Waar is zijn sneeuwwitte wapenrusting, zijn kasteel aan de zee, zijn treurende geliefde? Nee, die horen thuis in een sprookje, in een droom van dichters. De echte held van Bretagne is een boer die niet lezen en schrijven kan, die liever een strijdbijl zwaait dan elegant het zwaard te hanteren. Voor de werkelijke held van Bretagne gaan alle verfijnde dames gillend op de loop.’

VECHTEN MET NIETS

In Beckmans trilogie zijn het de gewone mensen, en niet de beroemde ridders en koningen, die uiteindelijk een overwinning op de Engelsen behalen. Du Guesclin staat voor de emancipatie van het gewone volk, dat zelf de wapens opnam en terugvocht, tegen de wetten van die tijd in. Soms gebeurde dat met wel heel bijzondere middelen: met niets. Als het Engelse leger in *Triomf van de verschroeiende aarde* stuit op uitsluitend verlaten boerenhoeven en lege voorraadschuren, kan het ten slotte niet anders dan verslagen afdruipe.

Beckmans sympathie voor het gewone volk is in haar hele oeuvre terug te vinden. In

haar boeken schitteren geen belangwekkende historische figuren, maar dappere huisvrouwen, opstandige weesmeisjes en slimme boerenzonen: vertegenwoordigers van het gewone volk die de geschiedenisboeken doorgaans niet hebben gehaald. Beckman koos voor deze hoofdpersonen toen ze tijdens haar research merkte dat de geschiedenis van het gewone volk in de meeste studieboeken nagenoeg ontbrak: ‘Waar zijn de gewone mensen? Ze waren wel aanwezig – waarschijnlijk zelfs heel nadrukkelijk – maar ze zijn weggestopt.’ In Beckmans boeken zijn de hoofdrollen weggelegd voor deze vergeten groep mensen zonder mooie titel of hoge rang, met Du Guesclin voorop.

OVERLEVEN IN EEN BEZETTE STAD

HERINNERINGEN AAN DE TWEDE WERELDOORLOG

Thea Beckman maakte het bombardement op Rotterdam in 1940 mee en moest er tijdens de Hongerwinter regelmatig met de fiets op uit om eten te vinden.

Toch heeft ze nooit een boek over de Tweede Wereldoorlog willen schrijven. Ze wilde er zelfs liever niet over praten. Maar toen ze aan *Stad in de storm* werkte, kwamen er wel herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog bij haar naar boven. 'Het merkwaardige is dat toen ik met *Stad in de storm* bezig was, waarin de Franse bezetting van de stad Utrecht wordt beschreven, de sfeer weer terugkwam die ik zelf beleefd heb tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het was net zoiets: een bezetting, ondergronds verzet en lijdelijk verzet. Alleen duurde het daar in Utrecht

maar anderhalf jaar, en wij zaten vijf jaar onder de knoet. Maar de sfeer en de achteruitgang die zo'n stad dan meemaakt, de verloedering en de narigheden, dat zit toch in dat boek, al speelt het dan in de zeventiende eeuw.'

VRAAGTEKENS BIJ DE VIJAND

De titel *Stad in de storm* verwijst naar het noodweer dat in 1674 een deel van de beroemde Domkerk in Utrecht verwoestte, maar dat is niet de belangrijkste gebeurtenis in het boek. Hoofdpersoon Hans Stevenszoon Ortelius, een boekhandelaar en drukker, voert de lezer mee terug naar het Rampjaar 1672, toen de stad werd belegerd door de Fransen. Er volgen zware tijden van

onderdrukking en armoede. Om de moed er bij de bevolking in te houden, drukten Hans en zijn vader 's nachts in het geheim pamfletten met nieuws dat de belegerde stad binnen is gesmokkeld. Hierbij is er voortdurend gevaar voor ontdekking. Hans wordt geconfronteerd met de vraag wie hij wel en wie hij niet kan vertrouwen.

Ook hiervoor putte Beckman uit haar eigen ervaringen: 'Ik kwam tot een merkwaardige ontdekking. De Duitsers hadden Rotterdam voor een groot deel verwoest, maar de enige keer dat wij rechtstreeks door bommen waren bedreigd en het huis uit moesten, met alle narigheid die daarbij hoorde, dat was een Engels bombardement. Ik werkte op kantoor in die jaren en daar werkten ook nsb'ers. Wij waren beslist niet fout, maar ik

weet wel dat ik verschillende malen moeilijkheden heb gehad met die nsb'ers, die mij het liefst de gevangenis in zagen gaan. Dat scheelde maar een haar op een gegeven ogenblik, en toen dacht ik: wie is nou eigenlijk mijn vijand? De Duitsers zijn mijn vijanden, maar de Engelsen smijten bommen om me heen, als ik op de weg fiets om voedsel te gaan halen – want we hadden behoorlijk honger in Rotterdam hoor, we werden echt uitgehongerd – dan word ik onderweg beschoten door Engelse vliegtuigen, en als ik op kantoor ben dan moet ik voor mijn eigen landgenoten verschrikkelijk oppassen, die staan me naar het leven. Wie is nou mijn vijand? Dus dacht ik toen later de Koude Oorlog uitbrak: ik laat me geen vijand aanwijzen. Ik maak zelf wel uit wie mijn

vijand is. Dat is de beste les die ik aan de oorlog heb overgehouden.'

HET VERZET VAN GEWONE MENSEN

Deze ontdekking – de dunne scheidslijn tussen goed en kwaad – is duidelijk terug te zien in *Stad in de Storm*. Beckman stuitte tijdens haar studie voor dit boek op informatie over de Hollandse Waterlinie, die destijds werd aangelegd om de Fransen tegen te houden. In de ogen van de stedelingen hielpen de boeren de vijand. Beckman laat zien dat het niet zo eenvoudig was: 'Het is bekend dat het doorbreken van de dijken door de boeren werd gesaboteerd. Je komt echter alleen maar te weten dát er door hen werd tegengewerkt, niet waarom. Maar zij vochten voor

hun land, dat wil zeggen voor het brood waarmee ze zichzelf en hun gezinnen in leven moesten houden. En dat was al erg schamel. Die waterlinies waren toch vooral bedoeld om de hoge heren in het noorden te beschermen: zij hadden geld en macht, die in de naam van God en het vaderland beschermd moesten worden; zij hadden dan ook wat te verliezen. Kijk, daarover lees je niets.'

In *Stad in de storm* gaf Beckman de boeren die slachtoffer werden van de waterlinie een stem. Het boek biedt een blik op het verzet van de stedelingen en boeren tegen de verze-
tting, maar laat de lezer vooral een glimp opvangen van de oorlog die Beckman zelf meemaakte.

Dezelfde god?

Thea Beckman en de islam

Achterdocht en angst tegenover moslims zijn niet alleen van de laatste jaren: de strijd tussen christenen en moslims kent een lange geschiedenis. Als je historische jeugdboeken schrijft, is het niet zo verwonderlijk dat ook dit onderwerp aan de orde komt.

In twee van Thea Beckmans boeken, *De Gouden Dolk* en *Vrijgevochten*, komen de hoofdpersonen terecht in een islamitische wereld. Alsof de schrijfster het hele islamdebat al voelde aankomen... Maar het lag niet in haar aard om de teksten van de Koran tot in detail door te spitten en daar conclusies aan te verbinden. Thea Beckman bewandelt een heel andere weg: die van de mensen zelf, wat ze doen en laten, hun beschaving, hun kortzichtigheid, hun pretenties en hun kwetsbaarheid. Ze schetst een wereld waarin hoofdpersonen beginnen te twijfelen, de andere kant van de medaille leren zien. Ook al spelen de boeken van Thea Beckman zich af in de twaalfde en zestiende eeuw, niemand zal de actualiteit ontgaan.

Saracenen zijn ook mensen

In *De Gouden Dolk* (1982) sluiten de smidszoon Jiri en zijn neef Arnold zich aan bij een kruistocht die in de twaalfde eeuw vanuit Frankrijk naar het Heilige Land vertrekt om de Saracenen uit te roeien. Bij het vertrek naar Palestina zijn de twee jongens ervan overtuigd dat de kruistocht juist en goed is. Als Jiri's broer Aycan besluit zich tot de islam te bekeren, beschouwt Jiri dit als een groot verraad – al helemaal als blijkt dat Aycan in dienst is getreden van de Palestijnse heerser Nour-ed-Din, die Jiri en Arnold gevangen heeft genomen. Maar Nour-ed-Din laat de jon-

gens vrij en ze worden geholpen door moslims, waardoor ze toch anders tegen deze mensen aan gaan kijken – en ook tegen hun eigen geloof.

Voor het eerst twijfelen Jiri en Arnold aan de dominantie van het christelijk geloof. 'Weet je nog hoe de heilige Bernard van Clairvaux ons toesprak in Vézelay?' zegt Jiri. 'Alle moslims zijn heidenen, zei hij, het zijn eigenlijk geen mensen. God wil dat we ze verdelgen. Niet één mag er overblijven. En ik geloofde hem.' Maar nu ziet hij met eigen ogen dat deze moslims gastvrij en behulpzamer zijn dan veel christenen. Hij denkt terug aan de woorden van zijn broer:

'Aycan had gelijk toen hij zei: Saracenen zijn ook mensen. Het zijn medemensen. En medemensen vermoorden doe ik niet.' Hij staat stil, rukt woest het verschoten rode kruis van zijn schouder. 'Daar! Weg ermee...'

In *De Gouden Dolk* leren Arnold en Jiri voor zichzelf te denken. Ze beseffen dat ze zich een afkeer hebben laten aanpraten van een geloof en de aanhangers van dat geloof, terwijl ze er niets van af wisten. De kruistocht heeft hun de ogen geopend, maar op een andere manier dan de leiders ervan hadden gehoopt.

Weinig verschil

Ook in *Vrijgevochten* (1998) moet hoofdpersoon Jasper zijn eenzijdige beeld van moslims bijstellen. Als het schip waarop hij meevaart wordt gekaapt en Jasper als slaaf in Tunesië terechtkomt, kan hij niet anders doen dan zijn overheersers haten. Toch ontdekt hij al snel dat niet alle moslims slecht zijn, zoals hem altijd is voorgehouden. Hij treft slechte, maar ook

goede meesters.

Ook moet hij toegeven dat de gewoonten en gebruiken van de moslims, die hij eerst maar vreemd vond, nog niet zo verkeerd zijn. Naarmate hij langer in Tunesië is en meer over de islam leert, gaat hij zich bovendien afvragen of de verschillen eigenlijk wel zo groot zijn. Zoals een collega-matros het verwoordt:

'Die Turken hebben hun eigen God, wij hebben een eigen God, de roomsen hebben een eigen God en als 't je het mij vraagt is het steeds dezelfde God.' Jasper had het aangehoord en dacht: Jacob heeft gelijk. Het moet wel steeds dezelfde God zijn, alleen de manier waarop we Hem dienen verschilt. Zou dat nou werkelijk zoveel uitmaken?'

Toch weigert Jasper zich te laten bekeren tot de islam. Hij blijft trouw aan zijn eigen geloof, maar nu hij het geloof en de leefwijze van de moslims beter heeft leren kennen, wijst hij die niet langer blindlings af.

Vrijheid van meningsuiting

Beckmans boodschap in beide boeken is duidelijk: anders zijn en denken is niet per definitie verkeerd of bedreigend. Je moet je eerst verdiepen in het onbekende voordat je er een oordeel over kunt vormen. Dat is pas echt vrijheid van meningsuiting: niet zomaar achter een charismatische leider aan lopen, maar zelf besluiten wat je ergens van vindt. Thea Beckman blijft met haar Rotterdamse nuchterheid een mooi tegenwicht tegen de scherp-slijpers in de hedendaagse geloofsdebatten.

wees bereid je te verdiepen
in het onbekende

Zijn het wel de mannen die 's werelds loop bepalen? Altijd doemen achter die machtige mannen de stille schimmen van vrouwen op. Het is voor die vrouwen dat de helden uitrijden, de wereld veroveren en vijanden verslaan, om dan hun overwinningen nederig aan de voeten van de vrouwen te leggen.

(Uit: *Het rad van fortuin*)

Doortastend en vastberaden: **de**
pittige meisjes van
THEA BECKMAN

Wie de boeken van Thea Beckman bekijkt, zal ontdekken dat haar hoofdpersonen opvallend vaak meisjes zijn.

Dat was een bewuste keuze: 'Het heeft me altijd dwarsgezeten dat vrouwen in de geschiedenis voortdurend weggedrukt werden. In de meeste historische verhalen speelt een jongen de hoofdrol. Dat wilde ik doorbreken.' En dat heeft ze gedaan: in Beckmans boeken kom je tientallen sterke, dappere vrouwen tegen die zich door niemand laten vertellen hoe zij hun leven moeten leiden, en die zich niet neerleggen bij de marginale rol die hun door de maatschappij wordt op-

gelegd. Marije Wartelsdochter bijvoorbeeld weigert te trouwen met de jongen die haar vader voor heeft uitgezocht en gaat er, verkleed als jongen, vandoor op haar vaders beste paard. Het weesmeisje Saartje Tadema stapt naar het bestuur van het Amsterdamse Burgerweeshuis omdat ze meer wil dan de eenvoudige lessen die de weeskinderen krijgen. En Catharina van Leemputte roept de vrouwen in Utrecht op om de gehate Vrededorch af te breken, een daad waar de mannen voor terugdeinzen.

Hasse Simonsdochter

Het ultieme Beckman-meisje is Hasse Simonsdochter, de hoofdpersoon uit het gelijknamige boek uit 1983. Hasse is een meisje met een grote vrijheidsdrang en een grote liefde voor de natuur. Haar ouders willen

haar uithuwelijken aan een weduwnaar met een heleboel kinderen, maar het loopt anders. Hasse redt de knappe Jan van Schaffelaar van het schavot door hem te verbidden (te zeggen dat ze met hem wil trouwen). Vanaf dat moment is haar lot verbonden met het zijne. Ze sluit zich aan bij het vendel huurlingen van Van Schaffelaar, waarmee hij de Veluwe onveilig maakt. Aan hun vrije, wilde leven komt een einde als de poorters van Amersfoort en Nijkerk besluiten een einde te maken aan de plunderingen. In het nauw gedreven trekken de huurlingen zich terug in de toren van Barneveld, waar Jan van Schaffelaar uiteindelijk zijn beroemde sprong van de toren maakt. Hasse blijft achter, met een kind om voor te zorgen. Ze staat voor een belangrijke keuze: wil ze de wijde wereld rond zwerven of kiest

ze voor een veilig leven binnen de stadsmuren, nu ze een klein meisje moet grootbrengen?

Thea's lievelingsboek

Thea Beckman vond *Hasse Simonsdochter* haar mooiste boek: 'Een goed boek schrijft zichzelf. Daarom ligt *Hasse Simonsdochter* me het meest na aan het hart. Onder het schrijven gebeurde er zoveel waar ik niet op had gerekend, en toch viel alles mooi op zijn plaats.' Beckman was dan ook teleurgesteld toen het boek niet in prijzen viel. 'De enige keer dat ik kwaad ben geworden op een jury was toen *Hasse Simonsdochter* geen Griffel kreeg. Ik was vreselijk trots op dat boek en vind het nog altijd m'n beste boek. De Griffeljury had het niet eens gelezen!' Al heeft het boek geen Griffel gekregen,

Hasse Simonsdochter heeft voor vele lezers mythische proporties aangenomen. Het boek beleefde al 23 drukken en de naam Hasse werd herontdekt, zowel voor meisjes als voor jongens.

Inmiddels zijn er plannen voor een verfilming van *Hasse Simonsdochter*. De rechten zijn verkocht aan producent Kasander Film. Ben Sombogaart, die eerder de verfilming van *Kruistocht in spijkerbroek* maakte, zal de film gaan regisseren. Eerst staat echter een andere boekverfilming op stapel: *Koning van Katoren* van Jan Terlouw.

Zelf een Beckman-meisje

Al die pittige hoofdpersonen doen sterk aan Thea Beckman zelf denken. Net als de eigenzinnige meisjes uit haar boeken heeft zij haar dromen in daden omgezet. In die zin is

Thea misschien wel zelf het Beckman-meisje waarop zoveel van haar hoofdpersonen zijn gebaseerd. Zelf zei ze daarover: 'Wat mij betreft mogen meisjes best heel lief en zoet zijn en aan het koken slaan of de vaat wassen. Maar ik ben zo niet, en je kunt jezelf geen geweld aandoen met het schrijven van een boek. Je komt er zelf in, daar doe je niets tegen.' En bovendien: 'Wie wil er nou lezen over een sullig meisje dat precies doet wat haar ouders willen en dat rustig thuis op de bank blijft zitten?'

VROUWEN AAN DE MACHT

Thea Beckman had een duidelijke visie op de positie van vrouwen, en vooral ook op hun capaciteiten en goede eigenschappen. In de Thule-trilogie zijn de rollen omgekeerd: daar bestaat de regering alleen maar uit vrouwen.

Een regering zonder mannen

Anno 2011 lijken mannen en vrouwen volledig gelijkwaardig te zijn. Toch bestaan er nog altijd verschillen. Hoewel de universiteiten tegenwoordig door meer meisjes dan jongens worden bezocht, zijn het nog altijd mannen die de topfuncties bekleden en een hoger salaris krijgen. In het nieuwe kabinet zitten slechts drie vrouwen.

VOORBEELDFUNCTIE

Halverwege de jaren tachtig schreef Beckman drie toekomstromans: *De Kinderen van Moeder Aarde* (1985), *Het helse paradijs* (1987) en *Het gulden vlies van Thule* (1989). Ze spelen zich af in een tijd na de Derde Wereldoorlog, wanneer er slechts weinig overlevenden zijn op aarde. De aarde is bovendien volledig veranderd. Alle giften en bommen hebben grote klimaatveranderingen veroorzaakt.

Beckman liet de aarde kantelen, veegde de sneeuw van Groenland en schiep een nieuw land: het paradijselijke Thule, waar de vrouwen het voor het zeggen hebben. Hier had ze een duidelijke bedoeling mee. 'Ik wilde de rollen eens omdraaien, om meisjes te laten zien dat het ook anders kan. Tijdens mijn studie psychologie deed ik een onderzoek waaruit bleek dat meisjes tussen de tien en twaalf jaar veel makkelijker te beïnvloeden zijn dan jongens van die leeftijd. Als meisjes lezen over meisjes die kunnen vechten, die voor zichzelf kunnen opkomen, gaan ze zelf ook misschien denken: "Ik neem het niet langer." Ik denk dat als meisjes veel boeken zoals *Kinderen van Moeder Aarde* lezen, ze zich niet meer door jongens opzij laten zetten.'

persoonlijk wil ik vooral herinnerd worden om de Thule-boeken

In de Griekse mythologie hadden de Amzonen al een samenleving die gerund werd door vrouwen

THULENEN VERSUS BADENERS

In *Kinderen van Moeder Aarde* leiden de inwoners van het land Thule een rustig bestaan, totdat er een schip aan de horizon verschijnt en de vijandige Badeners voet aan land zetten, met de bedoeling Thule te veroveren. Beckman beschrijft de botsing tussen de vreedzame bevolking van Thule, waar alles draait om liefde voor alles wat leeft, en de hebzuchtige Badeners. Zij denken weliswaar met hun machines en pistolen technologisch een stapje verder te zijn, maar vervuilen daarmee wel hun eigen land. Gelukkig vinden de slimme Thulenen hun eigen manier om de Badeners zonder geweld te slim af te zijn. Een belangrijke rol bij het verjagen van de Badeners is weggelegd voor Thura – uiteraard een meisje. Als geen ander is zij in staat om de juiste beslissingen te nemen, doordat zij een voor de Thulenen ongewoon hard kantje heeft. Haar initiatieven druisen in tegen de principes van haar zacht-

moedige landgenoten, maar dat is precies wat er nodig is om Thule te beschermen tegen de egoïstische Badeners.

In de twee vervolgdelen moeten de Thulenen opnieuw de strijd aanbinden met de Badeners. Weer is hierbij een glansrol weggelegd voor de vrouwelijke hoofdpersonen, zowel van Badense als van Thuleense zijde.

OOK EEN ROL VOOR DE MANNEN

Hoewel in Beckmans historische jeugdboeken ook al pittige meisjes voorkomen, heeft ze de emancipatiegedachte in de Thule-trilogie nog verder doorgetrokken. Hier komen de meisjes niet alleen in opstand tegen de beperkingen die hun worden opgelegd: in de wereld van Thule zijn zij de mannen letterlijk de baas.

Toch heeft Beckman dit niet doorgezet: gaandeweg blijkt dat de Thulenen zich beter tegenover de Badeners kunnen handhaven als

mannen en vrouwen gelijkwaardig samenwerken. Maar de onbetwiste held van de Thule-trilogie blijft natuurlijk een meisje: voor veel lezers is Thura uitgegroeid tot een legendarisch personage.

THULE VERFILMD

Beckman was erg trots op de Thule-trilogie. Zo zei ze ooit in een interview: 'Persoonlijk wil ik vooral herinnerd worden om de Thule-boeken, omdat het schrijven toen zo verschrikkelijk vlot ging. Ze gingen zó lekker. En ik kon er veel in kwijt over hoe ik de wereld zie.' Inmiddels zijn er plannen van Universal Pictures om de Thule-trilogie te verfilmen, met Eva Thompson in de rol van de Konega, de machtigste vrouw van Thule. Hopelijk zullen de vrouwen van Thule dan een nieuwe generatie meisjes inspireren met hun assertieve, daadkrachtige en zelfbewuste gedrag!

Geen mooiere stad op de hele wereld

THEA BECKMAN EN KAMPEN

‘Een beetje verliefd op Kampen’

Thea Beckman schreef vier historische jeugdromans die zich afspelen in het laatmiddeleeuwse en zestiende-eeuwse Kampen. ‘Ik ben een beetje verliefd op Kampen, dus ik schrijf daar wel graag over. Het heeft zo’n groots verleden. De rol die Rotterdam tegenwoordig heeft, had Kampen destijds. De stad was vreselijk belangrijk vanwege haar haven.’ Bovendien deed ze er graag onderzoek: ‘Niets is zo prettig als naar de archieven in Kampen te gaan, want daar staan ze te juichen en willen ze alles voor je doen.’ Het resultaat waren *Hasse Simonsdochter*, *Het wonder van Frieswijck*, *De Stomme van Kampen* en ten slotte *Gekaapt!*

Een mooiere stad dan Kampen bestond er op de hele wereld niet, meende Alijt. Hoe vaak had ze niet aan de overzijde van de rivier bij IJsselmuiden aan de oever gestaan en het silhouet van de stad tegenover haar ingedronken, met de machtige muren en poorten en met de torens die daarachter oprezen tegen de heldere lucht. Kampen, waar zo vaak de zon scheen; Kampen, de machtigste handelsstad van het noorden! Een stad, die uit haar knellende muren barstte en moest worden uitgebreid! O, ze hield er zo van. (Uit: *Het wonder van Frieswijk*)

Historisch, maar ook zelf bedacht

De Stomme van Kampen is het enige boek in Beckmans oeuvre waarin een historische figuur de hoofdrol heeft: de beroemde schilder Hendrick Avercamp. Beckman kreeg van gemeenteraadsleden uit Kampen een boekje met afbeeldingen van schilderijen van hem toegestuurd. 'Het idee van een doofstomme schilder in de zestiende eeuw fascineerde mij enorm. Ik ben naar Kampen gegaan om daar in het archief te duiken op zoek naar meer informatie. Er bleek niet eens zo gek veel te zijn, en zeker niet over de jeugd van Avercamp. Dus ben ik zelf gaan nadenken over hoe het leven voor een doofstomme jongen en zijn familie moet zijn geweest. Zijn moeder heeft hem leren lezen en schrijven, want in die tijd bestond er nog geen dovenschool. Maar nergens stond beschreven hoe ze Hendrick toegang heeft gegeven tot de taal, zodat ik de oplossing voor die moeder zelf heb uitgeplozen.' Beatrix Avercamp heeft dan ook een belangrijke rol in het boek, want zij is degene die Hendricks tekentalent ontdekt en ervoor zorgt dat hij een toekomst als schilder tegemoet kan gaan: 'Onze Hendrick,' zegt ze fier, 'zal de wereld nog eens verstedt doen staan. Daar zal ik voor zorgen.'

De stad centraal

De Stomme van Kampen is ook het boek waarin de stad Kampen het meest tot leven komt. Terwijl de stad in de overige boeken vooral dient als bedrijvige achtergrond voor

de verhaalfiguren, krijgen we in *De Stomme van Kampen* een schilderachtige beschrijving, door de ogen van Hendrick Avercamp:

Er komen schepen binnenvaren uit het westen waar de glinsterende rivier in de Zuiderzee uitmondt. Op de kade wordt gewerkt, daar is beweging, daar speelt het kleurrijke leven van sjouwers, reders, matrozen en handelaren zich af. Daar vind je ook de visbanken waar mensen met elkaar onderhandelen, met brede gebaren, wisselende gelaatsuitdrukkingen, schuifelende voeten. Daar spelen de kinderen tussen de pakken en balen, worden ruzies beslecht en vinden soms vechtpartijen plaats. Met alle zintuigen waarover hij beschikt zuigt Hendrick de tafe-

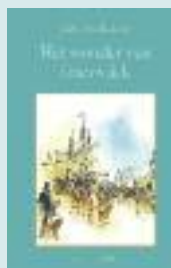
reeltjes in zich op. Hij ruikt de aangevoerde waren, hij ziet het gewemel, hij voelt de wind op zijn wangen en de warmte van de zon op zijn hoofd.

De Thea Beckman- route

In Kampen is een speciale Thea Beckman-route gemaakt, die langs de verschillende bezienswaardigheden leidt die zij in haar boeken heeft beschreven. Zo kunnen bezoekers van Kampen net als Hasse Simonsdochter de Bovenkerk binnengaan, net als Hendrick Avercamp door de binnenstad dwalen of net als Gese verlangend naar de binnenkomende schepen kijken.

De vrijgevochten Hasse Simonsdochter, die is opgegroeid in de rietvelden vlak bij Kampen, redt Jan van Schaffelaar van het schavot door met hem te trouwen. Samen met zijn bende huurlingen trekken ze naar de Veluwe, waar ze een gevaarlijk bestaan leiden. Tot Jan van Schaffelaar een fatale beslissing neemt en Hasse er alleen voor staat.

De in Kampen geboren Alijt Kuinretorf, dochter van een schepen, moet op belevaart naar Frieswijk om haar trouwe hond Tieske te redden. Als ze het negerklaafje Danga ontmoet, bedenkt ze een list om hem zijn vrijheid terug te geven.

Gerlof Eekhout gaat voor het eerst mee op handelsreis als het schip wordt gekaapt door piraten. Hij is vastbesloten om wraak te nemen. Ondertussen probeert zijn zus Gese haar vader over te halen haar te laten trouwen met de man op wie zij verliefd is, ook al is hij geen Kampenaar.

Toen Thea Beckman op de ochtend van 1 juli 1998 afreisde naar Zierikzee, had ze geen idee dat dit een van de mooiste dagen van haar leven zou worden. De mensen van uitgeverij Lemniscaat wilden iets doen ter gelegenheid van haar vijfenzeventigste verjaardag, maar veel wilden ze er niet over kwijt. 'Voor mij hoeft het allemaal niet,' zal ze zeker gezegd hebben, want Thea was geen feestnummer en had er ronduit een hekel aan om in het middelpunt van de belangstelling te staan. Maar soms was er geen ontkomen aan.

Geridderd

De dag begon met een ontvangst in de grote kerk van Zierikzee, die gevolgd zou worden door een tocht door de stad per koets. Wie schetst de verbazing van Thea Beckman toen zij niet alleen door de burgemeester van Zierikzee uitgebreid in het zonnetje werd gezet, maar ook nog een lintje van de koningin kreeg! Voor haar hele oeuvre werd ze benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Thea straalde.

Daarna ging het gezelschap de koets in. Maar die hield al snel stil bij een statig huis. Daar kwam een geheel in middeleeuwse kledij gestoken figuur tevoorschijn, die Thea begon toe te spreken. Een eindje verderop gebeurde hetzelfde bij een klein vissershuisje, en ver-

Thea kiest het ruime sop

De 75ste

verjaardag van

Thea Beckman

derop weer, en weer. Al snel werd duidelijk dat het allemaal personages waren uit het boek dat Thea net had afgerond, *Vrijgevochten*, over een jongen uit Zierikzee die tegen de wens van zijn vader in naar zee gaat, waarna het schip gekaapt wordt door Marokkaanse zeerovers. Thea Beckman was kort tevoren naar Marokko gereisd om onderzoek te doen voor dit boek, om sfeer te proeven in huizen en op markten. Nu belandde ze tussen de personen uit haar eigen boek.

Het zeegat uit

Het inmiddels tot een grote stoet uitgegroeide gezelschap kwam in de haven, waar een oud zeilschip klaarlag. De kapitein en bemanning waren eveneens in middeleeuwse kledij gestoken. Iedereen ging aan boord, het schip werd uitgezwaaid door de

burgemeester en zijn wethouders en voer langzaam de haven uit. Tijdens het varen vertelde de uitgever het verhaal van de jongen uit Zierikzee, de zoon van de bakker, die graag naar zee wilde. Zijn vader was het daar helemaal niet mee eens. Hij praatte met zijn zoon, waarschuwde hem, en toen niets hielp zweeg hij, dagenlang. Maar de jongen zette door een monsterde aan als jongste matroos. Op de grote dag van het vertrek liep heel Zierikzee uit om het zeilschip en zijn bemanning uit te zwaaien – iedereen behalve de bakker... Maar toen het schip de vaargeul naar zee uit voer, dook daar opeens een figuur met een paard op, die zwaaide: de vader!

Op dat moment trok iemand aan boord de aandacht van Thea. 'Kijk eens!' Daar op de dijk stond een eenzame figuur met een paard. Hij zwaaide.

EEN NEGER MET DIKKE LIPPEN

HET 'SCHANDAAL' VAN FRIESWIJCK

Het werk van Thea Beckman is vele malen bekroond, zowel door volwassenen als door kinderjury's. Toch werd de schrijfster ook bekritiseerd. Naast de enthousiaste reacties werd er steeds vaker gewezen op haar onderwetsse, soms clichématige taalgebruik en op het gebrek aan geloofwaardigheid. Ongeacht het verleden waarin het verhaal zich afspeelt, gedragen de verhaalfiguren zich als mensen uit de twintigste eeuw: zelfstandig, onreligieus, individualistisch en ondernemend.

Zwarte Piet in de Middeleeuwen

Beckman wond zich niet op over deze kritiek. 'Je kunt niet in de huid

kruipen van iemand die een paar eeuwen geleden leefde. Je kunt niet invoelen hoe die op de wereld zou reageren. En als dat je als schrijver wel zou lukken, dan begrijpen de mensen van nu die reacties niet.'

BESCHULDIGD VAN RACISME

Hoe moeilijk het voor mensen van nu is om zich in te leven in personages uit het verleden, bleek wel in 1991. Er ontstond commotie rondom het kinderboeken-

weekgeschenk *Het wonder van Frieswijk*, waarin Beckman de reacties beschrijft van middeleeuwers op de eerste zwarte mens die zij zagen. De Stichting PAREL (Project Antiracistische Evaluatie van Leermiddelen) beschuldigde Beckman van het gebruik van etnische stereotypen. Er volgde een heftige discussie in de kranten en op televisie. Recensenten hadden kritiek op de manier waarop het zwarte slavenjongetje Danga door Beckman werd geportretteerd: 'roetzwart, met rollende ogen en dikke lippen'. Hier kwamen de middeleeuwse opvattingen van de personages en de moderne denkwijze van de lezers met elkaar in conflict. Beckman heeft alle kritiek op het zogenaamde racistische karakter van *Het wonder van Frieswijk* altijd van de hand gewezen: 'Dat is een

soort publiciteitsstunt geweest van iemand die graag wel eens eventjes op de televisie wilde komen en plotseling een kansje zag om zich daar te

Geschenk kinderboekenweek affront voor alle kinderen

'Het Wonder' racistisch? Beckman komt juist op voor donkergekleurde

Een uiterst ongelukkig boekje

Beckmans boekenweekgeschenk racistisch? Onzin!

27

Kinderen hebben geen boodschap aan betutteling

profiëren. Die heeft een hele rel geschopt. Er was niks aan de hand. Er komt daar in Kampen bij die familie een Portugese handelaar die door de storm in Kampen terechtkomt met een beschadigd schip en die Portugees heeft een neger slaafje. Dat was toentertijd heel normaal, dat wil zeggen voor de Portugezen. In Kampen kenden ze dat niet. En die mensen, en vooral de onontwikkelde mensen, die staan in mijn boek stomverbaasd naar te kijken: "Een zwart jongetje, helemaal zwart. Hoe kan dat nou? Dat is duivels." De reacties van die domme mensen werden opgepakt als discriminatie. Je kunt een auteur toch niet de schuld geven van wat zijn personages doen, of zeggen of denken? Dan kun je

'VINDT U DAT DAN NIET MOOI?'

Jean Christophe Boele van Hensbroek, uitgever van Lemniscaat, herinnert zich: 'Voor Thea maakte het niet uit of je slim of dom was, blank of zwart. Wat dat laatste betreft is er een mooie anekdote. Thea Beckman had het kinderboekenweekgeschenk geschreven, over een neger slaafje dat rond 1500 door een Portugese zeeman meegenomen werd naar Kampen. De Kampenaren hadden nog nooit een neger gezien met

genstanders in een tv-programma terecht, waarin haar werd verweten dat zij over negers schreef dat ze volle rode lippen hadden. Waarop Thea Beckman uit de grond van haar hart opmerkte: "Vindt u dat dan niet mooi?" Daarna viel er een grote stilte!

kroeshaar en volle rode lippen. Natuurlijk waren er meteen mensen die zeiden dat het de duivel was.

Het boekje was nog niet verschenen of allerhande lieden vonden dat dit 'discriminatie van minderheden' was. Thea Beckman kwam met een van haar te-

Let je even niet op, wordt Thea Beckman van racisme beschuldigd!

"Absurd verwijt van racisme". Thea Beckman weerlegt kritiek

elke boekenschrijver wel in de gevangenis stoppen.'

De mensen discrimineren, niet het boekje

Een grote inspiratiebron

Andere schrijvers over Thea Beckman

Thea Beckman overleed in 2004, in de nacht van 4 op 5 mei. De 'grand old lady van het historische jeugdboek', zoals de kranten haar noemden, is er niet meer. Maar wie goed om zich heen kijkt, zal her en der kleine bewijzen tegenkomen dat Thea voortleeft. Allereerst natuurlijk in haar boeken, die nog altijd worden herdrukt en waar vertalingen en verfilmingen van blijven uitkomen. Verder is er de Thea Beckmanroute in Kampen, die langs alle plaatsen voert waarover Thea heeft geschreven; er staat een standbeeld van Catharina van Leemputte op de Zandbrug in het centrum van Utrecht; en Voorschoten heeft zelfs een Thea Beckmanstraat. En dan zijn er ook nog een heleboel auteurs voor wie Thea Beckman een voorbeeld is geweest. We laten er een paar aan het woord.

Simone van der Vlugt

'Veertien was ik, toen ik voor het eerst een boek van Thea Beckman las. Op aanraden van mijn vader, met wie ik altijd naar de bibliotheek ging. "Dát boek moet je eens lezen," raadde hij me aan, en wees op *Kruisocht in spijkerbroek*. Ik bekeek het boek eens. Geschiedenis. En

dan ook nog zo'n dikke pil. Er leek me niet veel aan. Toch nam ik het mee en na twee bladzijden was ik verkocht. Vanaf dat moment bekeek ik geschiedenis met heel andere ogen. Niet op school; daar was het nog steeds het vak van de droge feitjes en vervelende jaartallen. Maar de boeken van Thea Beckman vrat ik!

Ik droomde van een gesprek met haar, waarin ik haar het hemd van het lijf kon vragen over haar boeken. Schoolbezoeken en websites waren er toen nog niet, dus het bleef bij een droom. Tot ik, een aantal jaren later, over de Uitmarkt in Amsterdam slenterde. Ik belandde op de schrijversmarkt en wie zat daar? Thea Beckman! Voor het eerst zag ik haar in levenden lijve. Ik sloot aan bij de rij en kocht *Kruisocht in spijkerbroek*. "Hoe heet je?" vroeg mevrouw Beckman. "Simone," zei ik.

En ze schreef in het boek: *Voor Simone. Veel leesplezier, vriendelijke groet van Thea Beckman*. Blij ging ik naar huis.

Nog een aantal jaren later stuurde ik zelf een historisch boek naar Lemniscaat. Ik wachtte vol spanning af wat de mensen bij de uitgeverij ervan vonden. Het resultaat is bekend: *De amulet* werd uitgegeven.

En zo belandde ik ook tussen de schrijvers

van Lemniscaat op de Uitmarkt. Naast Thea. Ze zat achter een grote tafel, volgestapeld met boeken. Ik zat ook achter een grote tafel, met één stapeltje van *De amulet*. Toch was ik erg trots, en het werd nog leuker toen Thea Beckman zei: "Zeg, ik wil wel een boek van jou lezen."

"Dat kan," zei ik en pakte een boek van het stapeltje. En met mijn mooiste handschrift schreef ik erin: *Voor Thea. Veel leesplezier, vriendelijke groet van Simone van der Vlugt*. Geen boekenmarkt is ooit zo leuk geweest als die eerste.'

Abdelkader Benali

'De dag dat ik uit de schoolbibliotheek *Kruisocht in spijkerbroek* leende, meenam de klas in en op mijn plek ging zitten om meteen te beginnen met lezen, zal ik nooit meer vergeten. Na een pagina dacht ik: dit wil ik ook. En de gedachte die er meteen achteraan kwam, was: dit kan ik ook. Toe maar. Ik had nog niet eens de eerste bladzijde omgeslagen, maar het plezier om te lezen over een jongen die in een tijdsmachine stapt om

Foto: Ton Koene

dank u wel, lieve Thea Beckman, voor het schrijven van dat boek
dat ik zomaar op een dag ontdekte en dat alle dagen daarna
een beetje gekleurd heeft

Foto: Mariëlle van Gelderen

naar een andere tijd te gaan, een andere plek, om daar eens goed om zich heen te kijken, om een bijzonder avontuur te beleven, was zo aanstekelijk dat het omsloeg in een wens om ook een boek te schrijven. Dat allemaal gebeurde in nog geen tien minuten. Misschien, zeker, is daar de eerste stap gezet door het schrijvertje in me dat jaren later een boek zou schrijven, en toen nog een, en toen nog een.
Dank u wel, lieve Thea Beckman, voor het schrijven van dat boek dat ik zomaar op een dag ontdekte en dat alle dagen daarna een beetje gekleurd heeft.'

Joyce Pool

'Als kind las ik typische meisjesboeken als *Floortje Bellefleur*, *De dolle tweeling* en *Pitty*. In die tijd had je jongensboeken en meisjesboeken. Ik wilde iets met meer spanning, meer inhoud, meer pit en liefst ook dikker. *Kruistocht in spijkerbroek* had dat allemaal. Thea Beckman heeft mij ontzettend geïnspi-

reerd. Vanaf het allereerste moment was ik fan van haar manier van schrijven en de figuren die ze neerzette. Zij heeft ook mijn interesse in geschiedenis en historische verhalen gewekt. Door haar wilde ik ook historische jeugdboeken gaan schrijven en dan het liefst bij Lemniscaat, waar haar boeken werden uitgegeven.

Mijn eerste manuscript werd afgewezen door Lemniscaat. Een tweede uitgever bij wie ik het probeerde, vond dat ik talent had. Hierdoor aangemoedigd volgde ik een schrijfcursus. Een paar jaar later stuurde ik een herschreven versie van hetzelfde manuscript naar Lemniscaat en dit boek werd uitgegeven. Dat was mijn hoogste doel, mijn grootste droom. Toen Thea Beckman in 2003 de Bontekoeprprijs won voor *Gekaapt!*, won ik de Archeonprijs voor *Vals beschuldigd*. Toen stonden we naast elkaar op het podium. Dat was een van de mooiste momenten van mijn schrijverschap.'

Jacques Vriens

'Thea Beckman heeft echt een doorbraak gebracht in het genre van het historische jeugdboek. Ik was ontzettend onder de indruk van haar boeken en ook van het uitgebreide onderzoek dat ze daarvoor deed. "Een jaar studeren en een jaar schrijven," zei ze wel eens tegen mij. Ik vind het vooral knap hoe ze een tijdsbeeld wist neer te zetten. Ze had oog voor details. In *Kruistocht in spijkerbroek* bijvoorbeeld beschrijft ze hoe al die kinderen eruitzien en wat de verschijnselen waren van de ziektes die uitbraken. Al die kleine feitjes wist ze op een slimme manier te verpakken: het zat als een soort vanzelfsprekendheid in het verhaal. Ze zorgde er ook voor dat je je goed met haar personages kon identificeren. Dat heb ik van haar geleerd. Door haar heb ik altijd gedacht dat ik ook historische jeugdboeken wilde gaan schrijven.'

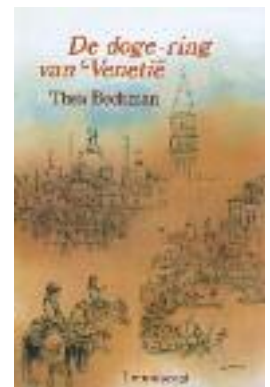
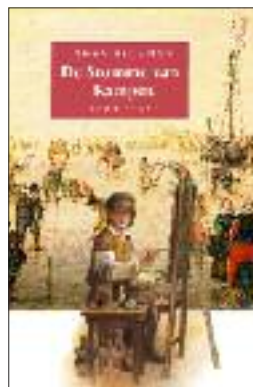
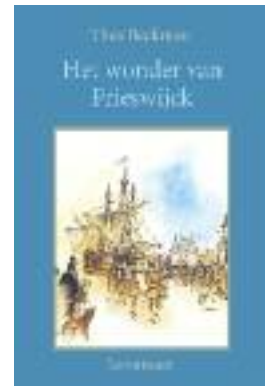
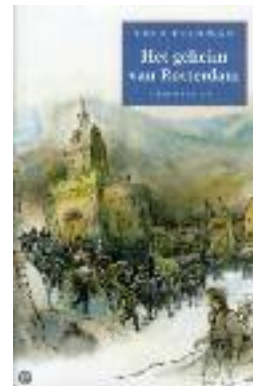
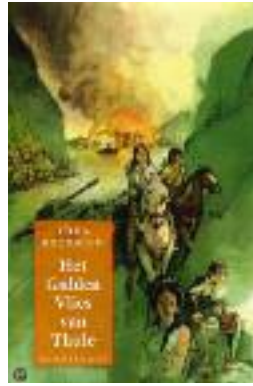
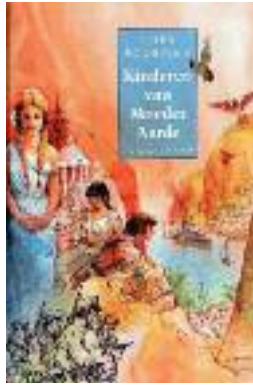
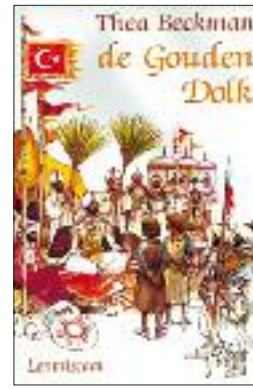
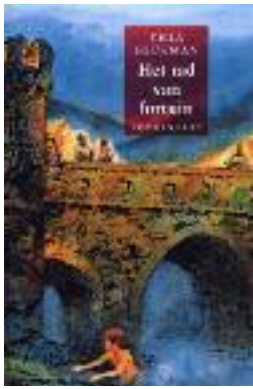

DE BOEKEN VAN
THEA BECKMAN BIJ LEMNISCAAT

Thea Beckman

Groot feest er ere van de tachtigste verjaardag van Thea Beckman in 2003

De stoere meisjes van Thea Beckman aan het woord: 'Ik ben niemands eigendom. Met mij zal geen mens kunnen doen wat hij wil. Ik heb er niet om gevraagd om een meisje te zijn.' (Uit: Geef me de ruimte) 'Johan Cabau? Moet die mijn echtgenoot worden? Met hem wil ik zeker niet trouwen, al was hij de laatste man op aarde!' (Uit: Gekaapt!) 'Ik zou willen dat ik een jongen was, dan kon ik ook naar zee gaan en verre landen zien en naar de Oost varen.' (Uit: Saartje Tadema) 'Niemand hoeft mij te onderhouden, dat doe ik zelf wel.' (Uit: Saartje Tadema) 'In een stad met al die nauwe kronkelstegen, waar je tegen muren aankijkt, houd ik het niet uit. Ik moet ruimte om me heen hebben, de wind in mijn haren voelen, bloemen, kruiden, de zoute zee ruiken. Anders ga ik dood.' (Uit: Hasse Simonsdochter) *'Zusters, wij hebben geen eed van trouw afgelegd. Wat onze mannen niet durven, dat durven wij. Volgt mij. Wij gaan de gehate Vredeborch afbreken tot de laatste steen.'* (Uit: De val van Vredeborch) 'Ik ben niet bang voor mannen. En ik ben niet op zoek naar een echtgenoot. Ik wil alleen weg uit het weeshuis en voor mijzelf zorgen.' (Uit: Saartje Tadema) 'Als je een meisje bent, beslissen je ouders over je, niet God.' (Uit: Geef me de ruimte!) 'Het kan me niets schelen of Benito een jongen is: als het zijn beurt is om de tafel te dekken of de afwasmachine leeg te halen, dan zal-ie het doen ook! En ik ga zeker niet zijn bed opmaken – nooit van mijn leven!' (Uit: Wij zijn wegwerpkinderen) 'Ik zal graag je klanten bedienen als ik niet voortdurend hoef te luisteren naar de verwaande praatjes van Gerrit Cornelisz., die vindt dat vrouwen tweedegrangswezens zijn, goed genoeg om zijn rommel op te ruimen en aan zijn lusten toe te geven. Als hij niet het nodige respect kan opbrengen voor hardwerkende vrouwen, hoeft hij van mij geen diensten te verwachten.' (Uit: Saartje Tadema) 'Keer op keer snauwden ze tegen me: Hasse, je moet anders worden, Hasse, dat past niet voor een net meisje, Hasse, je bent zondig, trots en slecht.' (Uit: Hasse Simonsdochter) *'Mannen hebben het veel leuker. Zij komen overal en krijgen wat van de wereld te zien. Wij... wij zitten altijd maar thuis.'* (Uit: Gekaapt!) 'O Heer, laat me toch nooit verliefd worden. Bewaar me voor die ellende. Ik zal mijn eigen brood wel verdienen.' (Uit: Saartje Tadema) *'Die kerels vinden dat een vrouw in de keuken hoort. Dat zitten ze luidop te verkondigen. Dus ben ik naar de keuken gegaan. Laat ze nu zelf maar hun bier rondbrengen.'* (Uit: Saartje Tadema) 'Het lijkt me heerlijk om een man te zijn. Mannen komen overal en zien de mooiste steden.' (Uit: Gekaapt!)

COLOFON *Teksten:* Eefje Buenen | *Vormgeving:* Marc Suvaal | *Redactie-adres:* redactie@dubbelepunt.org
DubbelePunt is een uitgave van Lemniscaat, Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam
www.lemniscaat.nl **ABONNEMENTEN** *DubbelePunt* verschijnt driemaal per jaar. *Abonnementsprijs* € 19,50, alleen in Nederland. *Losse nummers met boek* € 15,-. | *Aanmeldingen en abonnementswaarden via:* www.dubbelepunt.org
Lezersservice DubbelePunt | Postbus 190, 2920 AD Krimpen aan den IJssel | *Telefoon:* 0180 - 590131
Fax: 0180 - 590204 | *E-mail:* lezersservice@dubbelepunt.org | *Bankrekening nr.* 626681405
t.n.v. Lemniscaat DubbelePunt, Rotterdam